

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/70/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813201142
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8813201142.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: G. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. XXXX/X, C., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Vladimír Babin, Hlavná 29, Prešov, proti žalovanému: PROFÍ CREDIT Slovakia, s. r. o., Mliekarenská 10, Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková s. r. o., Kubániho 16, Bratislava, o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, o odvolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 22. 10. 2013, č. k. 3C/40/2013-101 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku o určení, že zmluva o revolvingovom úvere je v časti úrokovej sadzby úveru 70 % neplatná.

Zrušuje rozsudok vo výroku, ktorým súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom určil, že zmluva o revolvingovom úvere uzatvorená medzi účastníkmi konania je v časti ročnej úrokovej sadzby úveru 70 % neplatná. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil nasledovne, cit.: „zo zmluvy o revolvingovom úvere č. 8300042431 uzavretej medzi účastníkmi konania zo dňa 10. 10. 2011 vyplýva, že žalobkyňa ako dlžníčke bol žalovaným ako veriteľom poskytnutý revolvingový úver vo výške 1 200 Eur, ktorý sa žalobkyňa zaviazala splatiť v mesačných splátkach po 64,29 Eur. Celková čiastka úveru tak predstavovala sumu 2 700,18 Eur pri ročnej úrokovej sadzbe úveru 70 %. Súčasťou zmluvy boli aj zmluvné dojednania zmluvy o revolvingovom úvere spoločnosti PROFÍ CREDIT Slovakia s. r. o., ktoré vymedzujú vzťahy medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníčkou, ktoré vznikli v súvislosti s uzatvorením zmluvy o revolvingovom úvere. Dňa 10. 10. 2011 žalovaný ako veriteľ uzatvoril so žalobkyňou ako dlžníčkou rozhodcovskú zmluvu č. 8300042431, v zmysle ktorej dlžníčka vyhlasuje a svojím podpisom potvrdzuje, že súhlasí s uzatvorením rozhodcovskej zmluvy. Žalovaný pokusom o zmier zo dňa 15.11.2012 oznámil žalobkyňi, že je v omeškaní s úhradou splátok z poskytnutého úveru a vyzval ju, aby do siedmich dní od doručenia výzvy uhradila celkovú sumu vo výške 2 777,43 Eur s tým, že v prípade nerešpektovania výzvy si žalovaný uplatní svoje nároky na príslušnom súde, resp. rozhodcovskom súde. Z výsluchu žalobkyne na pojednávaní súd zistil, že táto do poštovej schránky dostala brožúrku, na ktorom bolo uvedené telefónne číslo, na ktoré aj zavolała a dohodla si stretnutie ohľadom poskytnutia úveru. Z dôvodu, že žalobkyňa má u zamestnávateľa minimálnu mzdu, jej pani, s ktorou sa žalobkyňa stretla, povedala, že nemá vyplňovať údaje o deťoch a rodinnom stave, lebo jej úver nevyjde. Pri podpisovaní

úverovej zmluvy jej bolo vysvetlené, že jej nebude poskytnutá suma 1 200 Eur ako požadovala, ale iba 1 027 Eur. Následne na účet žalobkyni bola pripísaná suma 1 027 Eur titulom poskytnutého úveru. Keďže žalobkyňa poskytnutý úver zo svojho príjmu nebola schopná splácať, informovala ju účtovníčka, že jej budú zrážať zo mzdy po 65,27 Eur mesačne, pričom jej bolo doposiaľ z platu zrazené 6 x po 64,27 Eur. Žalobkyňa k tomu uviedla, že ani nevedela o tom, aby podpisovala dohodu o zrážkach zo mzdy.“ Na takto zistený skutkový stav súd prvého stupňa s poukazom na ust. § 2 písm. a), § 3 ods. 1, 2 zákona č. 258/2001 Z. z., § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z., § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, 4 Občianskeho zákonníka uzavrel, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle zákona o ochrane spotrebiteľa, pričom tento výklad je aj v súlade s komunitárnou úpravou ochrany spotrebiteľa v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS zo dňa 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach spotrebiteľských zmluvách. V zmluve dohodnuté úroky sú odplatom za užívanie požičanej istiny. V súlade s dobrými mravmi je len výška úrokov, ktorá predstavuje primeranú výšku odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny, teda ňou dôjde k zhodnoteniu požičaných peňažných prostriedkov bežným spôsobom. V rozpore s dobrými mravmi podľa súdnej praxe je spravidla taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru obvyklú v čase ich dojednania stanovenú najmä s prihliadnutím na najvyššie úrokové sadzby uplatňované bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Vzhľadom na skutočnosť, že v zmluve zo dňa 10.10.2011 bola dohodnutá ročná úroková sadzba úveru 70 %, čo je takmer 5,5-násobne vyššia ako obvyklá úroková miera, bol súd prvého stupňa toho názoru, že takto dohodnutá výška úrokov je v rozpore s dobrými mravmi, preto je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

V predmetnom konaní sa žalobkyňa ďalej domáhala určenia, že rozhodcovská zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania dňa 10. 10. 2011, č. 8300042431, je neplatná. Poukazujúc na body 2, 3, 7 rozhodcovskej zmluvy prvostupňový súd uzavrel, že rozhodcovská zmluva je samostatná zmluva, nezávislá od zmluvy o revolvingovom úvere. Žalobkyňa rozhodcovskú zmluvu podpísala dobrovoľne a jej neuzavretie nemalo žiaden vplyv na platnosť zmluvy o úvere, nakoľko nebola podmienkou uzavretia zmluvy o revolvingovom úvere. Žalobkyňa mala možnosť od zmluvy odstúpiť, a teda ovplyvniť existenciu rozhodcovskej zmluvy a tým aj obsah vzájomného vzťahu so žalovaným. Súd uzavrel, že rozhodcovská zmluva spĺňa charakter individuálne dojednanej zmluvy, a preto nemôže byť neprijateľnou podmienkou a žalobu v tejto časti zamietol.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.. V prejednávanej veci vychádzajúc z pomeru úspechu a neúspechu účastníkov, kedy neúspech bol v zásade rovnaký, súd vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá pravo na náhradu trov konania.

Žalovaný v podanom odvolaní uvádza, že postup súdu prvého stupňa vychádza z použitia nesprávneho ustanovenia zákona na posudzovanú vec dôsledkom čoho sú nesprávne tak skutkové, ako aj právne závery. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku zmeniť, žalobu zamietnuť a priznať žalovanému trovy konania.

Žalobkyňa odvolaním napadla výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a nepriзнaní náhrady trov konania. Uviedla, že jej neskúsenosť a nevedomosť žalovaný využil pri podpísaní rozhodcovskej zmluvy, ktorá bola vopred naformulovaná žalovaným a bola jej podsunutá na podpis bez toho, aby bola dôsledne poučená o jej význame a dôsledkoch. Upozornila na geografický faktor v zmysle judikatúry Súdneho dvora C-240/98, C-244/98 Oceano Grupo Editorial, kedy neprimeraná vzdialenosť od miesta rozhodcovského konania je skutočnosťou, ktorá má odradzujúce účinky pre spotrebiteľa vo vzťahu k uplatňovaniu práva. Ďalej poukázala aj na Smernicu Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a na rozsudky Európskeho Súdneho dvora C-240/98 Oceano Grupo Editrial SA a Rocio Murciano Quintero, z ktorých vyplýva obligátnosť zásahu súdu pri nekalej podmienke aj v prípade, ak na to primeraný spotrebiteľ nepoukáže. Navrhla, aby odvolací súd v napadnutých výrokoch rozsudok zmenil, žalobe vyhovel, priznal žalobkyni náhradu trov konania, alternatívne navrhla rozsudok v jeho napadnutých výrokoch zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie prejednanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec v rozsahu napadnutého odvolania (§ 206 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné a odvolanie žalobkyne je dôvodné.

Úver je odplatný právny úkon. Ekonomickým cieľom finančného úveru (causa) je poskytnutie peňažných prostriedkov spravidla za odplatu (úroky) na určitú dobu za účelom ich ekonomického využitia podľa

predstav dlžníka alebo aj na dohodnutý účel. V tomto duchu postráda akúkoľvek logiku úverovanie, podľa ktorého podstatnú časť úveru inkasuje veriteľ už v deň poskytnutia úveru. Ako vyplýva z obsahu spisu z fakticky poskytnutého úveru 1 027 Eur mala žalobkyňa ako dlžníčka zaplatiť žalovanému ako veriteľovi úver a úroky za celú dobu čerpania úveru vo výške 2 700,18 Eur. Za takéhoto stavu aj európske právo pripúšťa súdnu kontrolu ceny hlavného plnenia (porovnaj uznesenie C-76/10 POHOTOVOST'). Ročná úroková sadzba úveru predstavovala 70 %, a preto je možné konštatovať, že odmena, resp. odplata za úver v rozsahu 70 % zjavne vybočuje z rámca akéhokoľvek úverovania, ktoré by bolo akceptovateľné z hľadiska dobrých mravov a niet dôvod na iné ako úžerné označenie takýchto úrokov (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 5Cdo/26/2011 o neplatnosti 48 % úrokov pre rozpor s dobrými mravmi). Hmotnoprávny základ pre takýto záver dáva ust. § 39 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

Nemali by byť preto žiadne pochybnosti o tom, že v prejednávanej veci neprimeraná výška úrokov 70 % ročne je v spoločnosti neuznávaná a hodnotená ako odporujúca dobrým mravom.

Odvolací súd tým nechce konštatovať neplatnosť celej úverovej zmluvy, ale iba odplaty, pretože neplatnosť úverovej zmluvy by nebola v prospech ani spotrebiteľa, ktorý by tak musel vydať bezdôvodné obohatenie prakticky vzápätí po získaní úveru napriek výhodnosti splátok. Navyše sa javí, že cenové praktiky žalovaného sú na úkor jasnosti a zrozumiteľnosti. Za takéhoto stavu aj Európske právo pripúšťa súdnu kontrolu ceny hlavného plnenia (porovnaj uznesenie C-76/10 POHOTOVOST').

Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov potvrdil rozsudok vo výroku o určení, že zmluva o revolvingovom úvere je v časti úrokovej sadzby úveru 70 % neplatná, ako vecne správny (§ 219 O. s. p.).

Odvolacie námietky žalobkyne proti zamietavému výroku rozsudku považuje odvolací súd za dôvodné a pre zdôraznenie uvádza nasledovné:

Odvolací súd nevidí žiadny dôvod na odklon od judikatúry Súdneho dvora, ktorá neprijateľnosti miesta súdneho konania z tzv. geografických dôvodov priznáva relevanciu, ak sa tým na strane spotrebiteľa sťažuje uplatnenie jeho práv. Súdny dvor v rozsudku C-240/98 až C-244/98 spojené prípady Océano Grupo Editorial SA konštatuje, cit.:

„Kde už bola takáto podmienka v spore v hlavnom procese zahrnutá v zmluve medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom v zmysle Smernice a nebola individuálne prerokovaná, vyhovuje všetkým kritériám zaraďujúcim ju pre účely Smernice ako nečestnú.

Podmienka, ktorá deleguje právomoci vzhľadom na všetky vyvstávajúce spory na súd v územnej jurisdikcii, kde má predajca alebo dodávateľ svoje hlavné obchodné sídlo, zaväzuje spotrebiteľa podrobiť sa výhradne jurisdikcii súdu, ktorý môže byť ďaleko od miesta jeho trvalého bydliska. To mu sťažuje predložiť obhajovací spis súdu. V prípade sporov s obmedzenými finančnými čiastkami by náklady spojené s obhajovacím spisom spotrebiteľa mohli byť prekážkou a spôsobiť mu právnu nápravu alebo ochranu. Takáto podmienka preto spadá do kategórie podmienok, ktoré majú cieľ alebo účinok vylúčiť alebo zabrániť právu spotrebiteľa začať právne konanie - kategória z pododstavca (q) odstavca 1 Prílohy ku Smernici.

Na druhej strane táto podmienka uľahčuje predajcovi alebo dodávateľovi pripraviť sa na proces a robí mu to menej obtiažnym.

Keď je neprerokovaná jurisdikčná klauzula zahrnutá v takej zmluve v zmysle Smernice a deleguje právomoc na súd v územnej jurisdikcii, kde má predajca alebo dodávateľ svoje obchodné sídlo, považuje sa za nečestnú v zmysle Čl. 3 Smernice, pokiaľ spôsobuje v rozpore s požiadavkou dobrej viery značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán na ujmu spotrebiteľa.

Systém ochrany uvedený Smernicou je založený na idei, že spotrebiteľ je v slabom postavení voči predajcovi alebo dodávateľovi vo veci práva vyjednávať a jeho úrovne znalostí. To vedie k tomu, že spotrebiteľ odsúhlasí predajcom alebo dodávateľom vopred skoncipované podmienky bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah.

Cieľ Článku 6 Smernice, ktorý od členských štátov vyžaduje stanoviť, že nečestné podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzujúce, by sa nedosiahol, keby bol spotrebiteľ sám povinný vystúpiť proti nečestnej povahe takých podmienok. V sporoch, kde zahrnuté sumy sú často obmedzené, môžu byť právnické poplatky vyššie než vložená čiastka, čo môže spotrebiteľa odradiť, aby napadol použitie nečestnej podmienky. V počte členských štátov procedurálne predpisy umožňujú jednotlivcom brániť sa v takých konaniach a je reálne riziko, že spotrebiteľ kvôli neznalosti práva nespochybní podmienku prednesenú proti nemu“.

Odradzujúci aspekt rozhodcovského konania (Arbitrážny súd v Bratislave alebo Rozhodcovský súd v Banskej Bystrici) vo vzdialenosti cca 300 - 460 km od bydliska žalobkyne v čase vzniku zmluvy bol objektívne umocnený aj výlučnou príslušnosťou súdu na konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku v mieste rozhodcovského konania (§ 88 ods. 2 in fine O.s.p.). Nič na veci nemení, že sa nakoniec predmetné konanie po eurokonformnom prístupe prvostupňového súdu uskutočňuje v mieste bydliska žalobkyne (porov. Každý vnútroštátny súd...je povinný v plnej miere aplikovať právo Spoločenstva a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva jednotlivcom, pričom musí prípadne neaplikovať akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je s ním v rozpore..” Simmenthal (C-106/77, ECR 629) In Brösti, A. a kol.: Ústavné právo SR, str. 113 alebo tiež Ústavný súd SR v náleze z januára 2011 konštatuje: „Všeobecný súd...v rozsahu svojej právomoci aplikuje ustanovenia práva Európskej únie a je povinný zabezpečiť plný účinok týchto noriem a z úradnej moci neuplatní každé vnútroštátne ustanovenie, hoci by išlo o neskoršie ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, bez toho, aby musel najprv žiadať alebo čakať na jeho zrušenie legislatívnou cestou alebo iným ústavným postupom...Všeobecný súd má v súvislosti so zabezpečovaním plného účinku práva Európskej únie okrem iného k dispozícii postup podľa § 109 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. v prípade potreby rozhodne, že požiada Súdny dvor Európskeho spoločenstva o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy a v tej súvislosti konanie preruší.ÚS SR sa v uvedenom náleze hlási k prednosti práva EÚ a je v ňom vyjadrené, že každé vnútroštátne ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom EÚ sa neuplatní alebo inak povedané každé vnútroštátne ustanovenie musí byť v súlade s právom EÚ, aby sa mohlo uplatniť (tzv. eurokonformný výklad). PL. ÚS 3/09.

Naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.) v spotrebiteľských veciach vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 3, 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa (ZOS) (3) Každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách 9).(5) Proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav. Osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé prívodiť ujmu spotrebiteľovi.

Odvolačný súd pripomína judikatúru Najvyššieho súdu SR, podľa ktorej je rozhodcovský rozsudok založený na neplatnej rozhodcovskej doložke ničotným aktom (3Cdo 146/2011, 6Cdo 143/2011, 6Cdo 1/2012 a pod.). Rozsudok o určení je naplnením práva podľa § 3 ods. 3, 5 ZOS a nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci res iudicatae (m.m. uznesenie KS v Trnave vo veci 10CoE 308/2011 „V závere odvolací súd odmietol i ďalšiu námietku oprávneného, týkajúcu sa existencie právoplatného a vykonateľného rozhodnutia a založenia ním údajnej prekážky právoplatne rozsúdenej veci; keďže nulitný (z pohľadu práva neúčinný) rozhodcovský rozsudok žiadnu prekážku následného prejednávania a tiež rozhodnutia veci všeobecným súdom nepredstavuje“. Ústavný súd ČR konštatuje „Zmluvná autonómia a jej ochrana nemôže byť absolútna tam, kde existuje iné základné právo jednotlivca alebo ústavný princíp, či iný ústavne chránený verejný záujem, ktoré sú spôsobilé zmluvnú autonómiu proporcionálne obmedziť. Východisko pre posúdenie otázky, či možno rozhodcovskú doložku považovať za neprimeranú podmienku v spotrebiteľskej zmluve (v zmysle zbavenia spotrebiteľa práva podať žalobu) spočíva v skutočnosti, že rozhodcovské konanie nie je nachádzaním práva, ale dotváraním záväzkového vzťahu zmluvných strán činnosťou rozhodcu zastupujúceho strany, ktoré na rozhodcu delegovali svoju vôľu“. Nedá sa nepripomenúť povinnosť členských štátov zbaviť spotrebiteľov nečestných zmluvných podmienok v režime porovnateľnom vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku (C-76/10 POHOTOVOŠŤ, bod 50).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd sa preto nestotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že žalobkyňa rozhodcovskú zmluvu zo dňa 10.10.2011 č.8300042431 (č. I. 9 spisu) podpísala dobrovoľne. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na neprimeranosť ďalších zmluvných podmienok v existencii nekalej obchodnej praktiky žalovaného vrátane praktiky s používaním takmer nečitateľného textu uvedeného v rozhodcovskej zmluve. Zo strany prvostupňového súdu v tejto súvislosti však došlo k aplikácii inštitútov, ktoré sa navzájom vylučujú. Je potrebné v tejto súvislosti zdôrazniť, že žalobkyňa nemá právnické vzdelanie a úver poskytnutý žalovaným by niekoľko násobne preplatila aj napriek evidentne problémovej zmluve o revolvingovom úvere.

Odvolací súd v tejto súvislosti pripomína rozsudok Súdneho dvora EÚ C-165/05 Mostaza Claro „Smernica Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby vnútroštátny súd, na ktorý je podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia, posúdil neplatnosť rozhodcovskej zmluvy a zrušil toto rozhodnutie z dôvodu, že uvedená zmluva obsahuje nekalú podmienku, hoci spotrebiteľ sa dovoľával tejto neplatnosti nie v rámci rozhodcovského konania, ale výlučne v rámci žaloby o zrušenie“.

Žalobkyňa v odvolaní namieta, že žalovaný využil jej neskúsenosť, nevedomosť pri podpísaní rozhodcovskej zmluvy. Táto zmluva bola vopred naformulovaná žalovaným a bola jej podsunutá na podpis bez toho, aby bola dôsledne poučená o jej význame a dôsledkoch. Tu odvolací súd poukazuje na nutnosť objektívneho posúdenia rozhodcovskej doložky a nie je rozhodujúca vôľa účastníka zmluvného vzťahu a v tom zmysle ani jeho aktivita. Neprijateľná rozhodcovská doložka je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka) a je povinnosťou nie len súdu, ale aj rozhodcu z tohto právneho posúdenia vyvodiť všetky právne dôsledky a poskytnúť náležitú ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Odvolací súd je toho názoru, že aj toto konanie je prejavom nerešpektovania práv spotrebiteľov. Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach sa ponúka napr. osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Arbitráž totiž môže fungovať, ale za transparentných podmienok, ako efektívny prostriedok ochrany a keď aj spotrebiteľ rozumie, o čo v prípade rozhodcu ide.

Na individuálne dojednanie je však potrebné rešpektovať a zachovať proces tvorby zmluvy ustanovený v Občianskom zákonníku. Nevhodné predkladanie podmienok predstavuje jednu z nekalých obchodných praktík (klamlivá obchodná praktika.; § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa). Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera.

Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú praktiku pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok s argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, odvolací súd neprijíma a odsudzuje ako konanie hraničiace so zlým úmyslom v zmluvných vzťahoch. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za takýchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú doložku.

Dodávateľ s odbornou starostlivosťou musí vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Dodávateľ musí počítať s tým, že plnenie z nekalej podmienky je neprijateľné.

Žalovaný ako veriteľ nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri poskytovaní služby, ktoré môžu prívodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, keď sa využíva najmä omyl, lešť, výrazná nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove z 27. 09. 2010, podľa ktorého: „Zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne

dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak sice spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom (čo je aj prípad prejednávanej veci), ale ak by podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu. ...“.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení. To platí aj v prejednávanej veci, keď zmluvný vzťah založený medzi účastníkmi konania obsahoval aj vedľajšie zmluvné ustanovenia formulárovej povahy (rozhodcovská zmluva). Žalobkyňa nemala možnosť ovplyvniť obsah rozhodcovskej zmluvy, mohla ju buď prijať ako celok alebo odmietnuť. Obsah tejto rozhodcovskej zmluvy bol dodávateľom (žalovaným) vopred pripravený a na jej obsahu žalobkyňa nijakým spôsobom neparticipovala. Už len samotný fakt spochybňuje tvrdenie žalovaného, že ide o individuálny návrh žalobkyne na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola pripravená vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 smernice).

Ako vyplýva z rozhodcovskej zmluvy (č. I. 9 spisu) v danom prípade išlo o predtlačенý formulár, kde žalobkyňa nemala na výber možnosť individuálne dohodnúť obsah zmluvy. Z obsahu spisu a napokon aj zo samotného výsluchu žalobkyne pred súdom nevyplýva, žeby jej žalovaný vysvetlil význam rozhodcovskej zmluvy, resp. pravidiel, podľa ktorých sa bude viesť prípadný proces a po preukázateľnom poučení jej dal na výber sa rozhodnúť. Preto ak napr. spotrebiteľ mal vyjednať tento súkromný proces, mal by nepochybne tieto pravidlá poznať. O nich však v spise niet žiadnej zmienky. Preto názor prvostupňového súdu, že rozhodcovská zmluva spĺňa charakter individuálne dojednanej zmluvy nemôže byť akceptovateľné a je z pohľadu vykonaného dokazovania neudržateľné.

Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že rozhodcovská zmluva spĺňa charakter individuálne dojednanej zmluvy, lebo predkladanie takto dohodnutých rozhodcovských zmlúv spotrebiteľom za stavu, keď títo nepoznajú pravidlá arbitráže, nevenujú pozornosť tejto časti formuláru, pretože táto doložka je zakotvená na samostatnom liste - hárku papiera, odvolací súd považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Zistený skutkový stav teda potvrdzuje záver, že išlo o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Za takých okolností vec nemohla skončiť neúspechom žalobkyne, ale naopak poskytnutím ochrany žalobkyne ako spotrebiteľky. Napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o trovách konania je v rozpore s princípom spravodlivého usporiadania veci týkajúcej sa neprijateľnej zmluvnej podmienky uplatňovanej v rozhodcovskej zmluve.

Zákonným súdom vo veciach týkajúcich sa unijného práva je súd v spojení s rozhodnutím Súdneho dvora, ktorý podá výklad príslušného unijného práva. Súd prvého stupňa tento princíp porušil, a preto boli splnené podmienky na zrušenie rozsudku vo výroku, ktorým súd žalobe v prevyšujúcej časti zamietol v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p..

Odvolací súd nie je zástancom kasačných rozhodnutí v prípade tzv. nevyhnutného dvojinštančného posúdenia nároku a nemyslí si ani, že princíp dvojinštančnosti je ústavným princípom, keďže v ústave o dvojinštančnosti niet zmienky (porovnaj náleží Ústavného súdu ČR sp. zn. I. US/777/07 ze dne 31. 07. 2008).

No zdá sa, že judikatúra Najvyššieho súdu SR v otázke tzv. zmeňujúcich rozsudkov je konštantná. Z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/303/2008 z 30. júla 2009 vyplýva: „ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho

súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo im odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení.“

Zároveň takýto postup podľa Najvyššieho súdu SR (napr. rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/40/2009 z 5. novembra.2009) je zodpovedajúci princípu dvojinstančnosti: „pri viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu zostáva dvojinstančnosť zachovalá, nakoľko účastník má po opätovnom rozhodnutí súdu prvého stupňa (po zrušení a vrátení jeho predchádzajúceho rozhodnutia) možnosť znovu ho napadnúť riadnym opravným prostriedkom na inštančne vyššom súde. Skutočnosť, že súd prvého stupňa je po zrušení a vrátení svojho predchádzajúceho rozhodnutia viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, je daná priamo zákonom (§ 226 O. s. p.), preto nemôže zakladať vadu konania zmysle § 237 písm. f) O .s .p.“.

So zreteľom na uvedené odvolací súd zrušil rozsudok vo výroku, ktorým súd prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vo výroku o trovách konania a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods.1 písm. f) O. s. p.).

Úlohou súdu prvého stupňa bude vo veci opätovne rozhodnúť, pričom súd prvého stupňa je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O .s. p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.